

Tècniques quantitatives aplicades a l'anàlisi de polítiques i organitzacions

Sebastià Sarasa Urdiola

PID_00197900

Material docent de la UOC

Sebastià Sarasa Urdiola

Professor titular de Sociologia al Departament de Ciències Polítiques i Socials de la UPF. Va col·laborar durant uns anys a l'Àrea de Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona en l'elaboració d'un sistema d'indicadors per a l'avaluació de programes. La seva recerca actual està orientada a la comparació dels efectes de les polítiques socials.

Primera edició: febrer 2014

© Sebastià Sarasa Urdiola

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2014

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

Aquest material docent pretén oferir a l'estudiant una visió de conjunt de les tècniques i les metodologies més comunes per a l'avaluació de l'impacte de programes socials i polítiques públiques. El nostre país, en comparació amb d'altres de nivell de desenvolupament similar, encara mostra un gran dèficit en l'avaluació de les intervencions públiques i privades, i l'opinió pública en general tendeix a pensar que qualsevol programa benintencionat ha de tenir per força resultats positius entre els seus receptors. Però, malauradament, no sempre és aquest el cas. L'acumulació d'avaluacions fetes fins avui en l'àmbit internacional ens mostra un resultat alarmant de programes inútils, quan no contraproductius. Convé, doncs, que tant els polítics com els gestors i els professionals siguin més curosos amb els diners públics i més rigorosos en el moment de definir i posar en marxa programes i polítiques públiques. L'opció d'avaluar experiències pilot abans de generalitzar una intervenció a tota la població és una necessitat punyent, i els cursos orientats a la formació en avaluació d'impacte haurien de ser imprescindibles en tots els estudis de ciències socials.

El material docent d'aquesta assignatura està organitzat a un doble nivell. D'una banda, els mòduls didàctics que es desenvolupen a continuació estan orientats a presentar els reptes de l'avaluació d'impacte d'una manera intuïtiva i entenedora, defugint d'una terminologia excessivament tècnica que en pogués dificultar la comprensió. Es tracta d'explicar la lògica de cada mètode sense recórrer a fórmules ni coneixements estadístics sofisticats (tot i que alguna referència estadística bàsica serà inevitable). De l'altra, aquests mòduls es complementen amb lectures especialitzades que aporten un coneixement més aprofundit sobre els diversos mètodes quantitius d'avaluació. Aquestes lectures tenen un caire més tècnic i específic i serveixen per a il·lustrar els conceptes i els mètodes fonamentals de l'avaluació d'impacte a través de casos i exemples pràctics. La pretensió d'aquest doble nivell és la següent: crear un material didàctic que sigui prou manejable i entenedor per a poder servir de punt de referència bàsic a l'hora d'ordenar els conceptes fonamentals de l'avaluació quantitativa; i al mateix temps crear un material que sigui prou rigorós i exhaustiu per a poder guiar i orientar l'estudiant en l'extensa informació disponible que hi ha sobre l'àmbit de l'avaluació.

Objectius

L'objectiu global de l'assignatura és que l'estudiant sigui capaç de comprendre la lògica de l'avaluació quantitativa, sàpiga quins són els instruments i els mètodes que té a l'abast i pugui aplicar aquests coneixements en el seu àmbit professional de manera correcta i adequada. En aquest sentit, es pretén assolir un doble objectiu:

- 1.** Fer que l'estudiant sigui capaç d'entendre estudis i informes basats en avaluacions quantitatives.
- 2.** Oferir-li els coneixements indispensables sobre procediments i mètodes per tal de dur a terme a la pràctica avaluacions d'impacte de programes o de polítiques públiques amb el rigor científic que seria desitjable.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Els reptes principals d'una avaluació d'impacte

Sebastià Sarasa Urdiola

1. Què significa avaluar l'impacte d'un programa? Teoria, causalitat i hipòtesi
2. Definir el contrafàctic
3. Utilitzar la comparació amb un altre grup com a contrafàctic
4. Mètode reflexiu de construir un contrafàctic
5. Biaix d'endogenitat i efecte selecció
6. Interferència de factors externs
7. Validesa de l'avaluació
8. Lectures complementàries

Mòdul didàctic 2

Metodologies d'avaluació dels resultats de programes

Sebastià Sarasa Urdiola

1. Mètode experimental
2. Aparellament a partir de l'índex de similitud (*propensity score matching*)
3. Mètode de la doble diferència
4. Disseny de regressió en discontinuïtat
5. Mètode de la variable instrumental
6. Lectures complementàries

Mòdul didàctic 3

Avaluació *ex ante*: la importància d'un estudi base

Sebastià Sarasa Urdiola

1. Estudi base: l'anàlisi del problema
2. La revisió sistemàtica dels estudis publicats
3. La metanàlisi
4. Lectures complementàries

Mòdul didàctic 4

El disseny de l'avaluació i la presentació dels resultats. Algunes notes introductòries a l'anàlisi cost-benefici

Sebastià Sarasa Urdiola

1. Com es dissenya l'avaluació d'un programa
2. Els grups i la seva activitat
3. La mesura del temps
4. La presentació de l'informe de resultats
5. Introducció a l'avaluació econòmica d'un programa: l'avaluació cost-benefici
6. Lectures complementàries

Bibliografia

Angrist, J. D.; Pischke, J. S. (2008). *Mostly harmless econometrics: An empiricist's companion*. Princeton University Press.

Arrazola, M.; Hevia, J. (2001). *Rendimiento de la educación en España: nueva evidencia de las diferencias entre hombres y mujeres*. Madrid: Instituto de Estudios Fiscales ("Papeles de Trabajo", 24).

Birckmayer, J. D.; Weiss, C. H. (2000, agost). "Theory-based evaluation in practice: What do we learn?". *Eval. Rev.* (vol. 24, pàg. 407-431).

Blossfeld, H. P.; Rohwer, G. (1995). *Techniques of event history modeling. New approaches to causal analysis*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Brines, J. (1994, novembre). "Economic dependency, gender, and the division of labor at home". *AJS* (vol. 100, núm. 3, pàg. 652-88).

Dobash, R. E.; Dobash, R. P. (1979). *Violence against wives: A case against the patriarchy*. Nova York: Free Press.

Gelles, R. J. (1974). *The violent home*. Newbury Park, CA: Sage.

Hinkleman, K.; Kempthorne, O. (2008). *Design and analysis of experiments*. Hoboken, NJ: Wiley.

Jovell, A. J. (1995). *Análisis de regresión logística*. Madrid: CIS ("Cuadernos Metodológicos", 15).

Khandker, S. R.; Koolwal, G. B.; Samad, H. A. (2010). *Handbook of impact evaluation: Quantitative methods and practices*. Washington: The World Bank.

Rosenbaum, P. R.; Rubin, D. B. (1983). "The central role of the propensity score in observational studies for causal effects". *Biometrika* (vol. 70, núm. 1, pàg. 41-55).

Rossi, P. H.; Lipsey, M. W.; H. E. Freeman (2004). *Evaluation: A systematic approach*. Thousand Oaks: Sage.